

Tablica 3. Skale za ocjenu depresije (prema godini nastanka)

Originalni naziv	Autor Godina (Referenca)	Način primjene	Broj čestica	Glavno obilježje
Hamilton Rating Scale for Depression (HAM-D)	Hamilton 1960. (31)	Klinički intervju	21 (17)	Kvantificira težinu depresije, nije dijagnostički instrument
Beck Depression Inventory (BDI)	Beck i sur. 1961. (32)	Samoocjenska, s pomoću intervjua	21 (13)	Mjeri dubinu depresije i stoga se rabi kao mjera ishoda liječenja
Newcastle scales	Carney i sur. 1965. (33)	Ocjena liječnika	10	Služi za diferencijalnu dijagnostiku između endogene i reaktivne depresije
Zung Self-Rating Depression Scale (SDS)	Zung 1965. (34)	Samoocjenska skala	20	Može diferencirati depresiju od drugih psihotičnih poremećaja
Middlesex Hospital Questionnaire (MHQ)	Crown i Crisp 1966. (35)	Samoocjenska skala	48	6 supskala koje mjere psihoneurotski status: fobičnu anksioznost, opsesivnost, somatizacije, histeriju i anksioznost
Centre for Epidemiological Studies (CES-D)	Radloff 1977. (36)	Osobni izvještaj	20	Prvostupanjski skrining test za depresiju u epidemiološkim studijama
Montgomery-Åsberg Depression Rating Scale (MADRS)	Montgomery i Åsberg 1979. (37)	Promatračka ocjenska skala	17	Osjetljiva na promjene u depresivnoj bolesti
Bech-Rafaelsen Melancholia Rating Scale (BRMS)	Bech i Rafaelsen 1980. (38)	Ocjena profesionalca	11	Razvijena iz HAM-D, prednost su specifična sidrišta, tj. opisi težine simptoma
General Practitioner Research Group Depression Scale	Gringas 1980. (39)	Ocjena liječnika	11	Mjeri depresiju u studijama u općoj praksi
Carroll Depression Rating Scale	Carroll i sur. 1981. (40)	Samoocjenska	17	Samoocjenska Hamiltonova skala
Hospital Anxiety and Depression Scale (HAD)	Zigmond i Snaith 1983. (41)	Samoocjenska	14	Otkrivanje anksioznosti i depresije u medicinskom i kirurškom izvanbolničkom okruženju
Clinical Interview for Depression	Paykel 1985. (42)	Ocjena profesionalca	36	Polustrukturirani intervju sa sidrištima, uključuje depresiju i anksioznost
Daily Self-Rating Scale for Depression (KUSTA)	Wendt i sur. 1985. (43)	Samoocjenska	9	Ocjenjuje tijekom depresivne bolesti

Tablica 4. Hamiltonova ocjenska ljestvica za depresiju (HAM-D-17)

1. Depresivno raspoloženje

(tuga, beznadnost, bespomoćnost, bezvrijednost)

- 0 Nije prisutno
- 1 Ovakvo emocionalno doživljavanje iskazano je samo na izravni upit
- 2 Govorno izražava i bez upita
- 3 Emocionalno doživljavanje iskazuje neverbalno, tj. zaključuje se iz ponašanja, izrazom lica, držanjem tijela, glasom i sklonošću plaču
- 4 Bolesnik gotovo isključivo govori o tome u svojoj spontanoj verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji

2. Osjećaj krivnje

- 0 Nije prisutan
- 1 Samopredbacivanje, osjeća da je iznevjerio okolinu
- 2 Osjećaj krivnje ili stalno razmišljanje o proteklim greškama i propustima
- 3 Sadašnju bolest smatra kaznom. Sumanutosti krivnje
- 4 Čuje optuživačke ili prijeteće glasove i/ili prisutnost vidnih halucinacija prijetećeg sadržaja

3. Samoubilački porivi

- 0 Nisu prisutni
- 1 Osjeća da život nema vrijednosti, da nije vrijedan življenja
- 2 Želja za smrću ili bilo koje misli o mogućoj smrti
- 3 Samoubilačke misli ili geste
- 4 Pokušaji suicida

4. Smetnje usnivanja

- 0 Bez teškoća kod uspavlivanja
- 1 Žali se na povremene teškoće kod uspavlivanja koje traju dulje od pola sata
- 2 Žali se na svakodnevne teškoće kod uspavlivanja

5. Smetnje spavanja (prosnivanja)

- 0 Nisu prisutne
- 1 Bolesnik se žali na nemir i isprekidan san
- 2 Buđenje tijekom noći - svako ustajanje iz kreveta dobiva ocjenu 2 (osim u svrhu pražnjenja, dakle ustajanje zbog mokrenja se isključuje)

6. Jutarnje smetnje spavanja

- 0 Nisu prisutne
- 1 Budi se rano ujutro, ali ponovno zaspi
- 2 Ne može ponovno zaspati ako rano ustane iz kreveta (budi se rano bez ponovnog usnivanja)

7. Rad i aktivnost

- 0 Nema teškoća
- 1 Osjeća se nesposobnim, umornim ili slabim kod radnih i slobodnih aktivnosti
- 2 Gubitak zanimanja za rad i aktivnosti - bilo da je izravno iskazano od strane pacijenta, ili indirektno u nedostatku agilnosti, u neodlučnosti i kolebljivosti (osjećaj da se mora prisiljavati na rad ili aktivnost)

- 3 Skraćenje vremena potrošenog na aktivnosti ili smanjenje produktivnosti. U bolnici: ocjena 3 je zaslužaj kada bolesnik nije u stanju provoditi najmanje tri sata na dan u aktivnostima (bolesnička zanimanja ili slobodne aktivnosti i hobiji) izuzev dužnosti na odjelu
- 4 Prestanak rada zbog sadašnje bolesti. U bolnici: ocjena 4 je ako se bolesnik ne uključuje ni u kakve aktivnosti osim svojih dužnosti na odjelu, ili ako bolesnik ne ispunjava dužnosti na odjelu bez pomoći

8. Usporenost (psihomotorna inhibicija)

Pitanja nisu potrebna: ocjene su rezultat promatranja.

(Usporenost misli i govora; smetnje u sposobnosti koncentracije; smanjena motorička aktivnost)

- 0 Uredni govor i mišljenje
- 1 Blaga usporenost kod pregleda (razgovora)
- 2 Očita usporenost kod pregleda (razgovora)
- 3 Pregled/razgovor izrazito otežan
- 4 Stupor

9. Agitacija

- 0 Nije prisutna
- 1 Uznemirenost
- 2 Igra se rukama, kosom i slično
- 3 Kreće se unaokolo, ne može mirno sjediti
- 4 Lomi ruke, grize nokte, čupa kosu, grize usnice

10. Anksioznost - psihička (psihički strah)

- 0 Nije prisutna
- 1 Unutarnja napetost i razdražljivost
- 2 Zabrinutost oko sitnica
- 3 Izraz ustrašenosti u govoru i licu
- 4 Izražava strah i bez upita

11. Anksioznost - somatska (tjelesni strah)

(Fiziološke popratne pojave anksioznosti, kao što su: gastrointestinalne: suha usta, nadutost, probavne smetnje, proljev, grčevi, podrigivanje; kardiovaskularne: lupanje srca, glavobolje; respiratorne: hiper-ventilacija, uzdisanje; urinarne: češće mokrenje; znojenje)

- 0 Nije prisutna
- 1 Neznatna
- 2 Umjerena
- 3 Jaka
- 4 Onesposobljuje bolesnika

12. Gastrointestinalni simptomi

- 0 Nisu prisutni
- 1 Nedostatak apetita, ali jede bez nagovaranja
- 2 Jede samo uz nagovaranje i nudenje

13. Opći tjelesni simptomi

- 0 Nisu prisutni
- 1 Osjećaj težine ili boli u udovima, leđima, glavi.
Gubitak tjelesne snage i lako zamaranje
- 2 Svaki od gornjih simptoma ako je jako izražen

14. Genitalni simptomi

(kao što je gubitak libida, menstrualni poremećaji)

- 0 Nisu prisutni
- 1 Umjereni
- 2 Jako izraženi

15. Hipohondrijski simptomi

- 0 Nisu prisutni
- 1 Pojačano tjelesno samopromatranje
- 2 Zabrinutost za svoje zdravlje
- 3 Česte pritužbe na smetnje, traženje pomoći itd.
- 4 Hipohondrijske sumanutosti

16. Gubitak tjelesne težine

(Osoblje gubitak težine bilježi redovito kod tjednog mjerenja promjena u tjelesnoj težini)

- 0 Manje od pola kilograma gubitka tjelesne težine u jednom tjednu
- 1 Više od pola kilograma, ali manje od kilograma gubitka tjelesne težine u tjedan dana
- 2 Više od kilograma tjelesne težine izgubljeno tijekom tjedan dana

17. Uvid u bolest

- 0 Uvida (potvrđuje) da je depresivan i bolestan
- 1 Uvida bolest, ali je pripisuje lošoj prehrani, klimi, prenapornom radu, infekciji, potrebi za odmorom itd.
- 2 Potpuno negira bolest

HAM-D-17 ukupni rezultat:

Tablica 5. Montgomery-Åsbergova ocjenska ljestvica za depresiju (MADRS)

1. Uočljiva žalost

Predstavlja žalost, malodušnost i očaj (izraženije od uobičajenog prolaznog lošeg raspoloženja) što se odražava u govoru, izrazu lica i držanju tijela. Ocijeniti prema težini i nesposobnosti da se raspoloži.

- 0 Odsutnost žalosti
- 1
- 2 Izgleda malodušno, ali se raspoloži bez teškoća
- 3
- 4 Izgleda žalosno i nesretno glavninu vremena
- 5
- 6 Izgleda mizerno čitavo vrijeme. Ekstremno očajan

2. Iskazana žalost

Predstavlja iskazanu žalost bez obzira na to odražava li se ona na izgled ili ne. Uključuje malodušnost i osjećaj bespomoćnosti i beznadnosti. Ocijeniti prema intenzitetu, trajanju i prema tome u kolikoj je mjeri iskazano da događaji mogu utjecati na raspoloženje.

- 0 Povremena žalost ovisna o okolnostima
- 1
- 2 Tužan, ali se raspoloži bez teškoća
- 3
- 4 Sveobuhvatan osjećaj žalosti ili potištenosti. Raspoloženje se još uvijek mijenja pod utjecajem izvanjskih okolnosti.
- 5
- 6 Kontinuirana ili nepromjenjiva tuga, mizernost i očaj.

3. Unutrašnja napetost (anksioznost)

Predstavlja osjećaje nejasne nelagodnosti, razdražljivosti, unutrašnjeg nemira, duševne napetosti koja se razvija u panični strah ili tjeskobu. Ocijeniti prema intenzitetu, učestalosti, trajanju, potrebnom stupnju tješnja da bi došlo do smirenja.

- 0 Miran. Samo prolazna unutrašnja napetost
- 1
- 2 Povremena razdražljivost i nejasna nelagoda
- 3
- 4 Kontinuiran osjećaj unutrašnje napetosti ili intermitentne (povremeno popuštajuće) panike koju bolesnik može kontrolirati samo uz veći napor
- 5
- 6 Strah i tjeskoba koji ne popuštaju. Preplavljujuća panika

4. Smetnje spavanja

Predstavljaju skraćeno trajanje ili dubinu spavanja u usporedbi s bolesnikovim normalnim ritmom kada je dobro.

- 0 Spava kao i obično
- 1
- 2 Blage teškoće kod usnivanja ili malo skraćeno, plitko ili isprekidano spavanje
- 3
- 4 Spavanje skraćeno ili isprekidano za najmanje 2 sata
- 5
- 6 Manje od dva ili tri sata spavanja

5. Smanjeni apetit

Predstavlja osjećaj gubitka apetita u usporedbi sa stanjem kada je bolesnik dobro. Ocijeniti prema gubitku želje za hranom ili prema potrebi za prisiljavanjem samog sebe na jelo.

- 0 Normalni ili pojačani apetit
- 1
- 2 Neznatno smanjen apetit
- 3
- 4 Bez apetita. Hrana je bez okusa
- 5
- 6 Potrebna prisila na hranu, odbija hranu

6. Teškoće koncentracije

Predstavlja raspon od teškoća sabiranja misli do onesposobljavajućeg gubitka koncentracije. Ocijeniti prema intenzitetu, učestalosti i stupnju nastale onesposobljenosti.

- 0 Bez teškoća koncentracije
- 1
- 2 Povremene teškoće sabiranja misli
- 3
- 4 Teškoće u koncentraciji i zadržavanju misli što smanjuje sposobnost čitanja ili konverzacije
- 5
- 6 Nesposobnost čitanja ili razgovaranja bez velikih teškoća

7. Umor (malaksalost, tromost)

Predstavlja poteškoću započinjanja svakodnevnih aktivnosti ili usporenost kod njihova izvođenja

- 0 Teškoće u počinjanju aktivnosti gotovo da ne postoje. Nema usporenosti
- 1
- 2 Teškoće u počinjanju aktivnosti
- 3
- 4 Teškoće u počinjanju jednostavnih rutinskih aktivnosti, koje izvodi uz napor
- 5
- 6 Potpuna malaksalost. Nesposobnost da se bilo što učini bez pomoći

8. Nemogućnost emocionalnog doživljavanja

Predstavlja subjektivno iskustvo smanjenog interesa za okolinu ili aktivnosti koje obično pružaju užitek. Smanjena je sposobnost odgovarajućeg emocionalnog reagiranja prema okolnostima ili ljudima.

- 0 Normalno zanimanje za okolinu i ljude
- 1
- 2 Smanjena sposobnost uživanja u uobičajenim interesima
- 3
- 4 Gubitak zanimanja za okolinu. Gubitak zanimanja za prijatelje i znance
- 5
- 6 Osjećaj emocionalne paralize. Nesposobnost osjećanja ljutnje, boli ili užitka i potpuni ili čak bolni nedostatak emocija prema bližjoj rodbini ili prijateljima

9. Pesimističke misli

Predstavlja misli o krivnji, inferiornosti, grižnji savjesti, grešnosti, kajanju i propasti.

- 0 Bez pesimističkih misli
- 1
- 2 Povremene ideje o neuspjehu, grižnji savjesti i samooptuživanju
- 3
- 4 Kontinuirano samooptuživanje ili definitivne, ali još uvijek racionalne, ideje o krivnji ili grijehu. Sve izraženije pesimističko gledanje na budućnost
- 5
- 6 Sumanute misli propasti, kajanja ili nepopravljivog grijeha. Apsurdno i nepokolebljivo samooptuživanje

10. Suicidalne misli

Predstavljaju osjećaj da život nije vrijedan življenja, da bi prirodna smrt dobro došla, suicidalne misli i pripreme za suicid. Pokušaji suicida sami po sebi ne trebaju utjecati na ocjene.

- 0 Uživa život ili ga uzima kakav jest
- 1
- 2 Umoran od života. Prolazne misli o suicidu.
- 3
- 4 Bolje bi bilo biti mrtav. Suicidalne misli su česte, a suicid se smatra mogućim rješenjem, ali uz odsutnost određenih planova ili namjera.
- 5
- 6 Eksplicitni planovi za suicid ako se pruži mogućnost.
Aktivne pripreme za suicid

Ukupni MADRS rezultat: